Jüdische Pester Zeitung.

דיזעס בלאטט ערשיינט
דרייא־מאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג.

אונד קאסטט
פיר עסטערריך־אונגארן
גאנציעהריג 10 גולדען עסט.־וועהרה.
האלביעהריג 5 „ „ „
פיר־טעלייאהר 2 גול. אונד 50 קר. ע.־וו.

פיר׳ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולדען עסט.־וועהרה.
האלביעהריג 5 גול. אונד 50 קר. ע.־וו.
פיר־טעלייאהר 2 „ „ „ 75 „ „ „

יידישע פעסטער צייטונג

אויף דיזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
אבאנומעיריען
אונד דער פרענומעראציאנס־שפעזען
בעזונגען מיט דעם פעסטאנג דעם
ערשטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
אלט־נאססע גו׳ 1.
וואהרן מאן אויך דיא פרענומעראציאנס־בעזונגען צו זענדען בעליעבען.

פעסט, פרייטאג יה איר ה.ת׳ר׳ל׳ז׳. Pest, den 12. Mai 1876. אכטער יאהרגאנג. Nr. 55.

דער קאמפף דעם הערדן טיסא

וואורדע אויך אין דער פאר־געסטריגען קאנ־פערענץ דער ליבעראלען פארטיא אונד אין דער געסטריגען דייסטאגס־זיטצונג פארטגעזעטצט. אין דער מאנפערענץ דער ליבעראלען פארטיא האנ־דעלטע עס זיך פאר אללעם אום דיא פראגע: אב דיא דעפיזירטען דער ליבעראלען פארטיא צום נייען אויסגלייכ, דער אהנען נור נאך דען הויפט־גרונדזעטצען אונד נים אין אלל זיינען איינצעל־הייטען בעקאנגט איזט, אהרע צישטיממונג ער־טהיילען? — אין דער אפפעזיציאן דיזע דיס־סטאנדס זאללטע וואהל דיזע פראגע נים געשטעללט ווערדען, זאנדערן הערר טיסא זאלל־טע דיא אנפראגען שימאנ׳ס אונד אירטעגס (דיא ווייר בערייטס אין נים 53 מיטגעטהיילט האבען) בעאנטווארטען, אונד דיא צופרידענהייט מיט דיזע ערטווארט זאללטע צוגלייך דיא צופרידענ־הייט מיט דעם גאנצען אויסגלייכ בערייטען.

פעלע דעפיזירטען ווארען געגען דיא פער־שמעלצונג אונד פערמישונג דיזער צוויא אנגע־לעגענהייטען, זיא וואללטען וואהל דיא אנטווארט דעם הערדן טיסא אים דייסטאגע צור מעגנטנים געהמען, אהנע זיך נאך דאמיט איך פיר דיא אנ־נאהמע דעם נייען אויסגלייכס צו בינדען. מיט דער צישטיממונג צום אויסגלייכ וואללע זיא ערסט אבווארטען, ביז אהנען אללע איינצעלהייטען דיזעס נייען אויסגלייכס בעקאנגט זיין ווערדען.

הערר טיסא אבער קאנגט דיא אללען איינ־צעלהייטען דעם נייען אויסגלייכס נאך נים מיט־טהיילען, אונד צוואר אים דעם אינהאבען גרונדע, וויל זיא נאך נים אין אללען פונקטען אויסגע־ארבייטעט זינד — אונד דאך פערלאנגטע ער שאן יעטצט זיינגסטענס אינע אפפעליפונג אבשטיט־מונג אונד צישטיממונג צום אויסגלייכ, דאמיט ער עס שאן יעטצט ווייסע, אב ער נאך ווייטער אים דייסטאגע אינע זא גראסע מאיאריטעט אויף זיי־נער זייטע האבע, אונד אב אהם דיא פארטיא וונגען זיינגר נאכגיעביגקייט בייא דען אויסגליכס־פערהאנדלונגען נים אנטריא וואורדע?

אלס זיך פאר־געס אהר דיא געמעסיגטען דרעטען מיט דען גמעסיגטען לינקען צו אייגער ליבעראלען פארטיא פערבינדרעטען, דא געשאה דיזע פערבינדונג אונד פערא־יינונג נור אונטער דער בערינגונג, דאס דיא נייע ליבעראלע רעגיע־רונג בייא דען נבסטען אויסגלייכס־פערהאנדלונגען מיט עסטערריך דיא הערשעללונג איינגעזעלבסט־שטענדיגען אונגארישען צעטטעל־באנק אונד דיא פערבעסטערונג דער צאלל־, אקציססען־ אונד פער־צעהרונגסשטייער־ אנגעלעגענהייטען ערווארטען זאללן. — נון אבער וואורדען יעטצט בעדינ־גונגען נים זא ערפיללט, וויא זיא דאמאלס גע־שטעללט וואורדען. דיא ליבעראלע פארטיא זאלל־טע זיך נון דארייבער ערקלערען, אב מיט דען פערערערטען בעדינגונגען איך זיא אייגע פער־עגדערונג ערלייטטען האבע, אונד אב דאס פיינר־ליכע פערהעלטנים צווישען איהר אונד דער רע־גיערונג ווייטער בעשטעהט אדער נים.

דיעס אללעס וואללטע הערר טיסא שאן יעטצט ווייסען; דענן וואס זאללע ער זיך נאך דען גאנגען זאממער מיט דער איסארבייטונג אונד פעסטשטעללונג אללער איינצעלנען פונקטע דעס אויסגלייכס אבפלאנגען, ווענן ער צו בעפירכטען האט, דאס דאנן אים הערבסטע זיינע גאנצע טהעטיגקייט פאן דער ר״ר״ כ״ט״ א״ נ״ ס״ - מא־ איריטעט פערניכטעט ווערדען קאנגטע! אים הערבסטע ווערע דאנן מיינע צייט מעהר, דענ פלאן איינעס אנדערען אויסגלייכס אויסצוארבי־טען, דא דיא 10 יאהרע דעס 1867־ער אויסגלייכס שאן באלד אים אבלויפ ווערען!

בייא דיזען פארגעגנגען צערטהיילטע זיך יעטצט דיא ביזהער איינע ליבעראלע פארטיא אין דרייא פארטיען. דער ערסטע גראסטע טהייל דער פארטיא זיעהט איין, דאס מאן נים אללעס, וואס מאן זיך פארניממט, אויפהרען קאנגע — אונד דאס טיסא אללעס מאגליכ צום פארטהיילע אונגארנס ערזינגען ״ א״ ל״ ל״ ט״ ע״, אבער נים ק״ א״ נ״ נ״ ט״ ע״. אין אנדערער ווירדע עס אונטער דען הייטיגען אומשטענדען אויך נים קאנגען — אונד זאמט ערקלערט זיך דיזער טהייל מיט דעם פארגעהען דער רעגיערונג איינפערשטאנדען.

דער צווייטע קלייגערע טהייל דער פארטיא זאגט, מאן מיססע ערסט נעגיא ווייסען, וועלכע פונקטע פאן יעגען בעדינגונגען יא אונד וועלכע נים ערפיללט וואורדען. דיא ביזהעריגען מיט־טהיילונגען דעס מיניסטער־פרעזידענטען לויפען נאך קייגע נעגיגענדע אויפהלערונג איבער דיא וויע־גער אבמאכונגען. מאן זאלל דאהער מיט דער צו־שטיממונג צום אויסגלייכ נים אייל אונד ערסט דיא בעקאנגטמאכונג אללער איינצעלהייטען דעס נייען אויסגלייכס אבווארטען. מאן קאנן דיא אנ־ווארט טיסא׳ס אויף שימאנ׳ס אונד אירטעגס׳ס אנ־פראגע צור קענטנים נעהמען, אהנע דאס דיא „צור־קענטנים־נאהמע״ דער אנטווארט אויף דיא אנגאהמע דעס אויסגלייכס בערייטען מיססע.

דער דריטטע קלייגסטע טהייל דער פארטיא זאגטע נאנץ אינפאך: „דיא וועגען מיטטהיילונ־גען טיסא׳ס נעגיגען אונס שאן צו ווייסען, דאס דער גאנצע אויסגלייך קיינען קרייצער ווערטה איזט, אונד דא אללא דיא רעגיערונג עגע פער־שפאבענען אנגעלעגענהייטען נים אויפהרטע, האבען ווייר אויפגעהאלטען צור רעגיערונגס־פארטיא צו געהארען!״

אין דער פאר־געסטריגען קאנפערענץ דער ליבעראלען פארטיא זאגטע מיניסטער פ״ ט״ ש״: „וויא מאן ווייס, געהארטע איך פיר־הער צו דען גע־גערען דעס 1867־ער אויסגלייכס; אבער יעטצט מוס מאן דיא נעענדערטען פערהעלטנישסע בערוק־ווכטיגען. הייער האנדעלט עס זיך דארום, אב ווייר אין ווייגן מעהר הערשטען ערווייכ מאנגען אדער נים. ווענן מאן נון גלויבט, דאס ווייר מעהר הערשטען ערווייכען קאנגען, דאנן פערדיענען ווייר ווייכלייך קיין פערטהייען; זיעהט מאן אבער אין, דאס מאן אינטער דען גגענווערטיגען פערהעלט־נישסען נים מעהר ערווייכען קאנן, דאנן געבוהרט עס זיך, אינזער אפגעהען נים צו פיל־דאמעגן, דער דיזר זיך ווייר פאן דען אויסגלייכס־פערהאנדלונ־גען נים אויסגענאגנען. ביז הייטיגע האטטע אונגארן נאך קיינען אויפלוס אויף דיא באנק־אנגעלעגענ־הייט, פאן נון אן אבער ווייר אונגארן דעזולבען אויפלוס האבען וויא עסטערריך.״ — נאכדעם נון אויך טיסא אנווייטען געגעבען האטטע, דאס דיא־יעגיגען, וועלכע הויר מיט „גיין״ שטיממען, נים מעהר צור רעגיערונגס־פארטיא געהارען, וואורדע אפפלגנדע פראגע צור אבשטיממונג אפגעלעגט: „בוללינט דיא פארטיא, דאס דיא רעגיערונג אויף גרונד דער בין יעטצט מיטגעטהיילטען הויפט־פונקטע דיא פערווירקלייכונג דעס אויסגלייכס אינטערנאמטען האט?״ פאן 344 מיטגלייעדערן דער לייבעראלען פארטיא שטיממטען 181 מיט „יא״ אונד נור 69 מיט „ניין״! — 94 דעפיזירטע וואורען אין דיזער קאנפערענץ נים ערשיענען.

נאך דיזער אבשטיממונג ערקלערטע דער דעפיזירטע י״ א״ ר״ ד״ א״ ן״, וועלכער בייא דער אבשטיממונג מיט „ניין״ שטיממטע, דאס ער זיך יעטצט דער מעהרהייט אונטערווערפע אונד ווי־טער בייא דער רעגיערונגס־ פארטיא בלייבע, טשערנאטאני אבער ערקלערטע, אויס דער רע־גיערונגס־פארטיא גענגלייך אויסצוטרעטען, דא ער שאן יעטצט מיט דעם נייען אויסגלייכ נים איינ־פערשטאנדען איזט.

דאס וואר אין דער קאנפערענץ דער ליבע־ראלען פארטיא. זאמט איזט נון דער דריטטע קלייגסטע טהייל דער פארטיא פאן דער „ליבע־ראלען פארטיא״ אויסגעטרעטען. דער 1876־ער אויסגלייך פעראיינזאכט אללע אנגעלעגענהייטען פארטיא־טרעגונגס וויא דער 1867־ער אויסגלייך.

דער צווייטע קלייגערע טהייל דער פארטיא ווייס אבער נאך הייטע נים, וואס ער איזט, אב ער נאך ווייטער צור רעגיערונגס־פארטיא געהארע אדער נים. פעלע דעפיזירטען פאן דיזעס קלייגערען טהיילע דער פארטיא מאכטען שאן גערעגט בייא דער רעגיערונגס־פארטיא בלייבען, וויא פירד־טען זיך אבער פאר איהרען וועהלערן, וועלכען זיא פאן דיזעס אויסגלייכ גאלדענע בערגע פער־שפראכען האבען. זיא האבען קיינען מוטה, אין פאר איהרע וועהלער צו טרעטען, אונד איהנען צו זאגען: „בייא דער וואהל, בייס גלאזע ווייין, וויא־רען ווייר נאך צו בעגייסטערט, אונד ווייר גלויבטען אללעס צו ערווייכען; יעטצט אבער זינד ווייר נים־טערן אונד זעהען, דאס דיא נאלדענען בערגע ווייט, ווייט אין אמעריקא לייגען!״

יעטצט איזט נון נאך דיא פראגע, אב דיא פאן דער רעגיערונגס־פארטיא אויסגעטרעטענען דאס טיסא׳שע מיניסטעריאם אויך אין אללען אנ־דערען אנגעלעגענהייטען אדער בלאס אין דער אויסגלייכס־אנגעלעגענהייט בעקעמפפען ווערדען?

אין דער געסטריגען דייסטאגס־זיטצונג בע־אנטווארטעט נון מיניסטער־פרעזידענט ט״ י״ ס״ א״ דיא אנפראגען דער הערען שימאנ׳ אונד אירטעגס׳ס. הערר טיסא זיכטע צו בעווייזען, דאס ער דאך נים מיט לעערען טאשען פאן וויין נאך הויזע געקאמ־מען וויא. ער האבע וואהל פיעלעס נאכגעגעבען, אבער אויך עסטערריך מיססע פיעל נאכגעבען, וויא דאס עבען בייא יעדעס אויסגלייכ דער פאלל איזט.

„אויך גגבע צו״ (זאגטע טיסא) דאס בייא דען וויענער פערהאנדלונגען נים אללעס דאס״יגע, וואס אויך מייגער אנזיכט נאך בעצוגליך אונגארנס רעכט אונד בילליג געווען ווערע, ערווייכט וואר־דען איזט. — וואס נון הייעטזעכיך דיא באנק־פראגע בעטרייפפט, וויל איך פאלגענדעס בעמער־קען: ווייר אונגארן הערשטען וואהל דאס ר״ ע״ כ״ ט״ איינע זעלבסטשטענדיגע אונגארישע באנק צו ער־ריכטען; אבער ווייר האטטען נים דיא מ״ ו״ ט־ ט״ ע״ ל״ ראאי״. זאמט מיססען ווייר מיט דער עס־טערריכישען רעגיערונג פאלגענדע פעראיינבארונג טרעففען: אייגע אונד דיזולבע געזעללשאפפט זאלל דאס באנק־פריווילעגיאם וואוהל פיר אונ־גארן, אלס אויך פיר עסטערריך ערהאלטען, אונד דיעזע געזעללשאפפט זאלל צוויא פאללקאממען גלייכבערעכטיגטע, פאן אינגארן אפפלשטענדיג אונאבהענגיגע באנק - אנשטאלטען ערריכטען,

דען פירסטען אויערספערג זא אונגקליך אם אונ-
טערליבע, דאס ער זאגלייך בעוויאסטלאזן צו באַ-
דען שטירצטע. דיא קונעל, וועלכע אן דער רעכ-
טען זייטע דעם קאַרפערס איינגעדרונגען, גינג אן
דער לינקען זייטע ווידער הינויס. דא נון אים
קאַרפער קיינע קונעל שטעמען בליעב, גלייבטען דיא
אַרצטע, עס ווערדע איינע רעטטונג נאך מאגליך
זיין. דער פירסט ערלאג יעדאך זיינען וואונדען, —
פירסט אויערספערג איזט אים יאהרע 1854 געבאַ-
רען, בעפאנד זיך זאמיט ערסט אים אלטער פאַן
22 יאהרען. זיינע מוטטער וואר אים אונגאַרן, איינע
געבאָרענע גרעפין סאַפאַרי, דיא פאַר עטוויא צוויי
יאהרען געשטאָרבען איזט. דיא גאנצע רייכע ערב-
שאפט פאַללט דעם עסטערדייטשען מיניסטער-
פרעזידענטען, פירסטען אויערספערג צו. ווער וואַל-
לען נאך ערזעהען, דאס גראַף קאַלאָוראט נאך
דיעזעם אונגליקס - פאַללע רוהיג אין זיינע וואה-
נונג צוריקקעהרטע אונד אבגעגעבן נאך וויינע רייזטע,
אלס ווערע ניכט נייעם געשעהען. נון, דיא פירס-
טען אונד גראַפען בעהאנדלען אויך דאס „טאַרט-
שלאגען" רעכט מאוואַליער-מעסיס. עס איזט דאס
איינע ארט אונטערהאלטונג, וויא עטויא דאס
פעדרידע-וויעטט-רענגען אדער דיא יאגד!

* (דער קאמפף דעם הערן
טיסא) האט אין דער נעסטרינגען קאַנפערענץ
דער ליבעראלען פארטיא ערסט רעכט בעגאָנגען.
— וויאַ אינזערע לעזער וויסען, ערטהיילטע מיסאַ
אין דער זאמסטאג-וויטצונג דער ליבעראלען פאר-
טיא נור אללגעמיינע איינסטלערונגען
אובער דיא פיער פונקטע דעם טרעגען אים-
גלייבעס, אונד ערזוכטע ציגליך, דאס דיא איינינגען,
וועלכע אים רייכסטאג דיעזע דיינע אללגעמיינע
איינסטלערונג צור מעגנטען נעהמען ווערדען, זא-
דאנן אויך פיר דיא אנגאהמע אללגאנ-
צעלהיטען דיעזעם איינסליבעס, דיא איה-
נען נאך נאר ניכט בעקאנגט זינד, שטיממען זאל-
לען. — דיעזעם פעלאנגען דעם הערן טיסא
האט היער דיעזער טאגע ביא פעלען דעפוטיר-
טען דער ליבעראלען פארטיא איינע גראסע אונ-
זיפיריערונגיט הערפאַרגערפען, אונד הערר טיסא
מוסטע אין דער נעסטרינגען קאַנפערענץ זיינע וואר-
טע גאנץ אנדערס איינסלעגען אונד זאגען: דאס
דיאיינינגען, וועלכע דיעזע וויינע אללגעמיינע איינ-
קלערונג צור קענטנים נעהמען ווערדען, זאדאנן
אויך פיר דיא אנגאהמע אללגאנ-
צעלהיטען
דיעזעם איינסליבעס, וויינען זיא נעמליך אובעראלל
מיט דיינער אללגעמיינען איינקלערונג איבעראיינ-
שטיממען, שטיממען זאללען. דיעזע נייע איינסלע-
גונג אונד דיישטונג וויירדע שאן בעריהמגערד,
דענן וויינען מאן איינען גרונדזאטץ איבערהויפט
אונד אים אללגעמיינען אנגיטמט,
דאנן כאנן מאן אויך אללע איינצעלהיטען אנגאנ-
מען, דיא מיט יענעם גרונדזאטצע איבעראיינשטיט-
מען, ניכט אבער זאלבע איינצעלהיטען, וועלכע
גגגען יענען גרונדזאטץ זינד. דיא רעגיערונג
פערלאנגנע ניכט, מאן זאללע שאן יעטצט דען גאנ-
צען איינסליך אין אללען זיינען איינצעלהיטען,
דיא מאן נאך נאר ניכט כענגט, אנגעהמען אונד
זיך איר דיא צוקונפט דיא הענדע בינדען, יעטצט
זאלל מאן בלאס דיא פאַן דער רעגיערונג מיט-
נעפהיילטען פיער הויפט-פונקטע אנגעהמען. —
דער דעפוטירטע קאַרנעל עמער ערקלערטע
זיך מיט דיעזער נייען איינלעגונג דעם הערן טיסא
צופריעדען. ער פראגט נור, אב עס ניכט מאגליך
געווען ווערע, דען איינסליך איין בעסערע צוי-
טען הינייסצוטיעבען, אדער דענזעלבען נור איין 5
אונד ניכט איין 10 יאהרע אבצוטיליגען. — איין
דאס אנטוואָרטעטע טיסא, דאס מאן דען אוס-
גליך ניכט פערטיעבען אונד ניכט איין קורצערע
צייט אבטיליגען קאָנגטע, וויל דיא לענגערע אונ-
גווייסהייט אונד דיא אפטערען פערהאנדלונגען
מיט וויינען זעהר בעאונרוהיגענד אונד זעהר שעדי-
ליך איין דיא געשעפטס-וועלט געווערקט העטטען.
„מאן מאגע מיר גלויבען, דער נייע איינסליך איזט
אינמעדהין בעססער אלס אין בריך מיט עסטער-
ריך." — דער יודישע דעפוטירטע פראגען כארין
ערקלערטע זיך איך יעטצט ניכט צופריעדען. ער
בעציעהנעט דען נייען איינסליך אלס שעדליך פירס
לאנד, דענן איך בעצוגליך דער באנק-אנגעלעגען-
הייט בלייבט אינגארן וויטטער נור פאַן אב-
הענגיג. — הויערוך בעמערקטע הערר טיסא:
„יעטצט זעהע איך ערסט, דאס איך רעכט האטטע,
אלס איך ערזוכטע, דאס דיאיינינגען, „וועלכע מיט
מיינער ערקלערונג ניכט צופריעדען זינד, זיך שאן
יעטצט נגען דען נאנגען איינסליך ערקלערען
זאללען; דענן הערר כארין האט עס בעריהמט גנ-
טהאן. ער שפריכט שאן נגנגן אללע איינצעלהיי-
טען דעם איינסליך, דיא איהם נאך נאר ניכט
בעקאנגט זינד. איך ואגע, דאס דיא הויזיגע אונ-
גארישע באנק-אבטהיילונג ניכט פאַן וויען, זאנדערן
פאַן דער אונגארישען רעגיערונג אבהענגיג זיין
וויירד! דיא פעריערפונג דעם איינסליך הייטטע
אינזערע גולד-פערהעלטנינסע נאך מעהר געשע-
דיגט. וויינען דער גענעמיגטיגע צישטאנד דער
בעאונרוהיגונג פארטיערן וויירדע, דא מאכטע
אונס דיא וויינגער נאציאנאל-באנק אויך דיא פאאר
מיללאָנען, דיא זיא היער האט, פלאטצליך צוריק-
נעהמען, וואס דען באנקעראט פיעלער הארטעלס-
ליטע פערארזאכט האבען וויירדע. — מיינע אבער
הערר כארין, דאס איינע אנדערע רעגיערונג אי-
נען בעססערען איינסליך צו שטאנדע בריינגען
קאנגטע, זא בין איך גערנע בעריט, איינער זאל-
בען רעגיערונג מיינען פלאטץ אבצוטרעטען! —
דער דעפוטירטע מאייזן ווי ק אַ ערקלערטע
זיך פיר דיא אנגאהמע דעם איינסליבעס אונד
זאגטע: „פעלע הערדען דעפוטירטען בעקענגען
יא זעלבסט, דאס מאן יעטצט קיינען בעססערען
איינסליך צו שטאנדע בריינגען קאנגע, זא פירכ-
טען זיך אבער פאר איהרען וויהלערן, וועלכען
זיא אללע גאלדענע בערגע פאַן דעזעם איינסליבע
פערשפראָכען האבען!" — (מיט דיעזעם ענדגע
דער קאמפף נאך ניכט, זאנדערן ווירד דיא גאנצע
וואבע נאך פאַרטדויערן.)

נעשעפטסבעריכט

פעסטער-פרייזע.

נעטרייד-נעשעפט. פאַן וויייצען וואוידע
נעפטערן וויינע צו מארקט גענראכט, דער פערקויף וואר
שוואך. פערקויפט וואוידען 8000 מעטער-צטר. דיא פייזע
זינד אום 10 קר נעפאללען.

וויייצען, טהייס 200 מעטער-צטר. 78, ק' 12,60
פל., 200 מעטער-צטר. 77, ק' 12·60 פל.

קוקורוזע 1000 מעטער-צענטער 5.28—5.32 גולד.

האפער 1200 מעטער-צטר. 9,46—9.77 גולד.

נערסטע 1000 מעטער-צטר 6,65 גולדר.

וויייצען פיר מעפטמבער-אקטאבער 9,15—10,20
פיר פייזאהר 10,30—10,40 גולד.

האפער פיר מעפטמבער-אקטאבער 7,50—7,61½,
פייזאהר 9,28½ גולד.

קוקורוזע פיר מאי-יוני 5·44—5·50 גולד. —
אללעס פיר מעטער-צענטער.

וויעניער פרייזע.

שפיריטוס 26¾ — 27 גולד צו 10·000 ליטער-
פערצענט. —

וויעניער שלאכט-פיעהמארקט. דער אייפ-
טריעב איזט דעם וויעניער שלאכט-פיעהמארקטע אם 8-טען
ד. מ. בעשריבען 3382 שטיק, דאַפאַן יאַדען 1866 אונגאריש,
1399 פאלנישע אונד 117 דייטשע, אונד דארונטער —
ווידע-אכסען, — דאס נעשעפט וואר שוואך, דיא פייזע
שטעללטען זיך פיר 100 קילאָגראַם: אונגאריש אכסען 50
—56 גולדען, פאלנישע 48—54 גולדען, דייטשע 50
—56 גולדען.

פערגאנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בריי וויין.

קאָנקורזע.

אין דער דיעזיגען אָרטהאָדאָקסען געמיינדע
איזט דיא שטעללע איינעס שוחט ובודק בעי קוראַ
אונד גשטען בעל תפלה צו בעזעטצען, דערזעלבע
מיס מיט קבלת פאַן אונערהאנגטען אָרטהאָדאָ-
סען ראבבינען פערזעהען זיין, אונד זיך איבער זיין
פריהערעס רעליגיאזעס בעטראגען לעגיטימירען,
געהאלט איזט יאבעגטריך 12 גולדען אונד זאמסטי-
גע עמאלומענטע, וויא רחיש איזט רגל-גולדער,
געוויססע איינקינפטע פאַן דער שחיטה אי"ז וו.
רעפלעקטירענדע קאנגען, מיט דען ערפאָרדער-
ליכען צייגניסען פערזעהען, בין ריה תמין ליפעי-
דען יאהרעס איין פראבען-פאַרטראג ערשיינען.
— דייזע-שפעזע ווערדען נור דעם אקצעפטירטען
פערזיגטע.

ש' א' אויהעל (זעמפלינער קאָנ.) 1876.
בערנאטה סוללויי, פאַרשטעהער.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכטע	קוילאָגראַם	פער	פרוכטע	קוילאָגראַם	פער
	פער דעקאַגראַם.	100 קילאָגר.		פער דעקאַגראַם.	100 קילאָגר.
וויייצען, נייער באנאטער	72·8	10.15—10.25	קאָרן	72	8.72—7.7
„ „ „	73·7	10.35—10.55	נערסטע מאלץ	62	8.——6 90
„ „ „	74·6	10.70—10 90	נערסטע פיעטשע	62	6.74—6.30
„ „ „	75·5	11.20—11.45	האפער	41	9.64—9 46
„ „ „	76·4	11.55—11.70	קוקורוזע באנאטער		—.——
„ „ „	77·3	11.80—12 —	אנדערע	73	5.30—5.15
„ „ „	78·3	12.10—12.20	הויזע		5.35—5.—
„ טהייס	72·8	10.40—10 60	וויייצען	פער דעצעמבער	10.15
„ „ „	73·7	10.80—11 —	קאָרן	פרוהיאהר	10.30
„ „ „	74·6	11 05—11 35	קוקורוזע	דעצעמבער	—.—
„ „ „	75·5	11 55—11 80	נערסטע	מאי-יוני	5.44 —
„ „ „	76·4	11.85—12 05	האפער		—.—
„ „ „	77·3	12.10—12 25		דעצעמבער	—.—
„ „ „	78·3	12·35—12.45		פרוהיאהר	7.50 —
				עפס	9.28 —
„ פוטטער קארען	72·8	9.90—10 —			
„ „	73·7	10.10—10 20			
„ „	74·6	10.45—10 65			
„ „	75·5	10 80—11.10			
„ „	76·4	11 30—11.40			
„ „	77·3	11.55—11.75			
„ „	78·3	11.85—11.95			
„ וויטענבוינער	72·8	10.40—10.60			
„ „	73·7	10.8 —11.—			
„ „	74·6	11.15—11 35			
„ „	75·5	11.55—11 80			
„ „	76·4	11.85—12.05			
„ „	77·3	12.10—12.25			

מעהל		ק' פל.
נומער 0		23 25
„ 1		22 25
„ 2		21 25
„ 3		20 50
„ 4		19 50
„ 5		17 40
„ 6		15 60
„ 7		14 80
„ 8		11 80
„ 8½		9 50

שפיריטוס: אלטע מפערשע פרעמפעל 27.—
„ נייע „ קאיזערפעל 25.50

קורז-טאבעללע פאַם 9. מאי.

גלד-קורז

	ק'	פל.
וויענער-אשיא	102	70
וויאמאטן	5	68
עסטערייך-אונגארישע 8 גולדען נאר-		
שיין 20 פראנקען	9	55
נאפאלעאנדאר	9	55
דייטשע רייכסבאנקנאטען	59	05
20 מארקשטיקע	11	80
פאסיר זיגעל	1	56

ראאזע.

1839-ער יאהרגאנג-לאוז גאנצע	—	237
דעסגלייכען פיעטעל	—	235
1854-ער 4 פרעצענטיגע שטאאטס-לאוז		105 75
1860-ער „ „ גאנצע		111 50
דעסגלייכען פיעטעל		117 50
1864-ער לאוז צו 100 גולדען		133 75
דעסגלייכען 50 „		133 25
נאמא רענטענשיין		19 50
מיינגען-לאוז		14 50
רייגליש-לאוז	—	156
רלאי-לאוז צו 40 גולדען	—	28
אונגאר-אמסטערדאם-פארים-לאוז		95 25
אונגאריש לאוז	—	—
קעלנער-לאוז צו 10 גולדען		13 50
ראָזענלאוז „ 20		14 —
אפנער „ 40		29 —
מארבאי „ 40		28 —
וויזאפסלאוז „ 10		12 50
מאלם-לאוז „ 40		36 75

לאאזע.

אלגעמיינע לאוז צו 20 גולדען	16	50
פאנס „ „ 40 „	27	—
פאלאנדאר „ „ 20 „	18	—
פרעסבורגער „ „ 100 „	—	—
דרעסדנער „ „ 50 „	57	50
ווינדישגרעצער „ „ 20 „	21	50
אונגארישע פרעמיענלאוז צו 100 גולד.	22	75
דרעסדנער לאוז צו 50 גולדען	75	20
וויענער לאוז	96	—

ווערטה-פאפיערע.

אונגארישע נייגרונדענטלאסטענונגען	75	75
פעסטער-פאנאטער	74	75
דרעסדנער-נייגרונדענטלאסטענונגען	74	50
גאליציאנישע	85	50
בוקאוויינער	83	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	97	75
וויינער-אנלעהען-אבלאזונגס-אבלאזונגס-אנלעהען	73	75
פאסאנישע ווער אונגארישען פאפיערגעלד-		
רייס צו 5 אונגארישע פרעצענט	85	50
דער אונגארישען הייפאטעקען באנק צו		
5 אייזענבאהן פרעצענט	79	50
דער אונגארישען אללגעמיינען פאפיערגעלד-		
אנשאפונגס צו 5 אונד אייזענבאהן פרע-		
צענט	88	75
דרעסדנער 6 פרעצענט	87	50
דער מעסטער קאמערציאל-באנק	88	75

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS

Budapest, 1876. Druck v. M. Burian, Marokkanerhof.

פאַר איינעם איבערפאַללע דער כריסטען צו שיט-צען. מאַן זעהט, דאס איז זאָלבער צושטאַנד אינהאַלטבאַר איזט! דיא זאַכע געווינט אבער דאַסעלט אַן ווייכטיגקייט: ערסטענס, ווייל ביא דיעזער געלעגענהייט דאס ערסטעמאַל פאַרגאַנגענהייט אונד דייטשלאַנד געמיינאַם פאַרגעהען, — ביידע שטאַאטען זונד דורך דיא ערמאָרדונג איהרער מאַנזלן טיעף בעליידיגט וואָרדען; ביידע שטאַאטען זאַהען זיך גענאַהטיגט, דורך אבזעגרונג פאַן קריעגס-שיפפען גענען דיא ראַהע מאָרד-לוס-טיגע בעפאַלקערונג אינגעשיסטען. דיעזעס ער-איינגס ווירד ניכט פערפעהלען, צווישען פראַנק-ריך אונד דייטשלאַנד איין געפיהל דער פייינד-שאַפט צו ערוועקען, וועלכעס פיר דיא צוקונפט ביידער שטאַאטען פאַן אונגעהייערער בעדייטונג ווערדען קאַנן. דאס איזט איינעס. צוויטענס איזט עס קיינע קליינגקייט, דאס דיעזער פאַלל קאַנפפ פאַר בעגינן דער בערלינער בעראַהטונגען זיך אָפפלצאַגען האט. דיא שטאַאטס-מענער רוס-לאַנדס, דייטשלאַנדס אונד עסטעררייכ-אונגארנס, וועלכע זאַכבען איבער דיא וועדערהערשטעללונג דעס פיינדעלנס איהר טירקישעס געביעטע זיך בע-ראַטהען, ווערדען נון איינזעהען, דאס יעדע פערצאַגערונג מיט גראַסער געפאַהר פערבונדען איזט. הייטע האנדעלט עס זיך ניכט מעהר בלאָס אים דיא איפפשטענדישען אין דער הערצעגאָווינא אונד באַסנין. מאַן האט פעלמעהר דיא איבערצייגונג געוואָנען, דאס דיא גאַנצע טירקייא, וואָ איינע אים מאַהאָמעדאַנען אונד כריסטען געמישטע בעפאָל-קערונג עקסיסטירט, איינעס פיער-שפיעלדען בערגע גלייכען, יעדען טאָג קאַנן דער געוואַלטיגע איסכרוך ערפאָלגען, וואָ האלב איראָפּאַ אין פיער-פלאַמען שטעהען ווירדע. דאַרביבער מיס-טען זיך דיא כריסטען נאָרטשאַראָף אונד ביסמאַרק וואָהל, אלס גראַף אנדראַשי רעכט שעלל עגט-שלעסען, בעפאָר עס צו שפעט ווירד. דיעסמאל קאַנגט איהנען דיעס אים זאָ עהער געלינגען — אס וויא איין איהרער זייטע איזט פאַנקרייך העט-טען, וועלכעס, וויא גענאַנט, דורך ערמאָרדונג דעס פראַנצאָזישען קאַזזאַר עבענפאַללס אין דיא טיר-קישען אנגעלעגענהייטען פערוויקעלט וואָרדע. — יעטצט ניכטס פיר דיא אין בערלין בעראַטהענדען שטאַאטס-מענער נור צוויא וועגע: עגטוועדער שגעללעס פאַרגעלייכס אינגרייפען — אָדער אי-גען — וועלט-קריעג! — (אים סאַלאָנ מעלדעט איינע טעלעגראַפיש דעפעשע פאַס [10]-טען דע-זעס פאַרגעגעדעס: איין טירקישעס קריעגס-שיפ מיט דעם גיבערגע איגר דען פראַנצאָזישען אונד דייטשען קאַזזאַלען איזט זאַבען הייטע איינע-טראָפפען. איין רוסיסשעס קריעגס-שיפ אונד דאס

האט איהן מענדעלסאָהן אונטערשטעצט? אנפאַנגס יא — שפעטער ניכט! מענדעלסאָהן פפלעגטע אומסטר צו אַגען: „דיא אייפערקאַמפענען ווייכען אונד דיא אייפנע-קאַמפענען גלעטגרשען זונד דיא נעפפערלנסטען, איין בלינד-נעבאָרענער, דער נאָר פעלגען יאָהרען דאס אויגען-ליכט בעקאָמט, דאַרף ניכט פאַלשגרוך דאס העלל ליכט זעהען, דענן דאס בלעגדעט איהן אונד קאַנן איהן וויע-דער בלינד מאַכען.“ — נאָטעל, דער פאַן אייגער קלוגהייט, אין דער לייטער פאַמיליען הערשטען פאַלאָטעלד אין דיא אייפערלעטע שאַאר בערלין נעיאָפען וואָרדען, וואָ עס פעלגט מיט דער יודישקייט נאָר ניכט מעהר נעגייא גע-נאָמען האבען, האטטע באַלד נאָסע נייגונג, גענגלדר איהם דער קופפע (שוכעגע) צו שפיעלען, אונד זיך פאַן פעלגען יודישען גענאָסען לאָגגוואַנען. — איין שאַפיגע נייגע נייסס גלייכט אייגעס פיינען דונגען פאַדען, דער באַלד ווייטר קאַנן, נאָטעל גלייכטע, נור אין פיראָאָפע דיא וואָרהייט פיינען, אוהם וויא באַלד אין פיראָאָפעשע גרוזאַמען לעבען, אלס דער גאַנצע מאַלמוד, ער קלאַנגט דאַרבער, האַט ער ווייע גאַנצע וועגדעצונג נור מיט דעם אַלטען פערבאַהנט, אונד בעגייסטעט דען קלייגסטען גאַסענ-יונגען, דער אין ווייע וועגדע דיא שולע עגגעל-מעסיג בעוויסען, מענדעלסאָהן האטטע אומזאָנ-לונג בייא נאַטטער באַלד בעמעגקט, אנפאַנגס מאַכטע ער איהם דאַרבער פאָרוויפפען, קלעגטע איהן אבער אונד אייפערזוכטיגער אייף, זאַגטע איהם, וויא שאַן עס איזט, וועגן מאַן יודישען מיט יעדען-ווייסען פערגנוגען; אבער שפעטער מאַכטע נאָטעל דעס גלעגדרשען מענדעלסאָהן דען פאַר-וואָרף. דאס ער נור אין הייכדער איזט, דענן נאָך וועגע

איזראַעליטישע קאָנגרעס אין אונגארן דאָך צו עט-וואס גוט וואר! —

* (דאס געזוך דער יודען אין דען קאָנינגפאַן שפאַניען.) דער יידישע פעראין אין לאָנדאָן, אין דעסען שפיטצע דער וועלט-בערהמטע מאָזעס מאָנטעפיאָרע שטעהט, האט אנלענגסט איין געזוך אין דען קאָ-נינגפאַן שפאַניען גערכטעט מיט פאָלגענדער דאַסעל-פאַרדרונג: [1] עס מאַנג דען יודען גע-שטאטטעט זיין, איבעראַלל אין שפאַניען צו וואָה-נען; [2] עס מאַנגן דיעזעלבען „עמאַנציפירט“ ווער-דען, דאמיט זיא גלייכע רעכטע וויא דיא איבריגען בירגער האבען, דיעזעס געזוך איבערזענדעט דער לאַנדאָנער ראַטהשילד אין דען שפאַנישען מינס-טער-פרעזידענטען, הערן פאַן בוניער. דער מיניסטער-פרעזידענט אונטערבייטעט דאס גע-זוך זאָגלייך דעם קאָנינ אלפאָנזאָ. וויא דער שפאַ-נישע מיניסטער-פרעזידענט אן דען לאַנדאָנער ראַטהשילד זאָגבען בעריכטעט, האט דאס געזוך ביא זיינער מאַיעסטעט דעם קאָנינ פאַן שפאַניען דיא גינסטיגסטע איינאַהמע געפונדען. עס שטעהט דאהער צו ווייאַרטען, דאס אין יענעס לאַנדע, וואָ פאַר 400 יאָהרען טויזענדע יודען איהרער רעליגיאָן וועגען אייף דעם „שייטערהאַפען“ שטאַרבען, אלס באַלד דיא „יודען-עמאַנציפאַציאָן“ ערפאָלגען ווירד. זאָ ענדערן זיך דיא צייטען!

* (איבער דאס דזעלל) צווישען דעם פיירסטען יילהעלם איינערסעיט אונד דעם גראַפען קאַלאָווראַט מעלדען דיא בלעטטער נאָך פאָלגענדעס: גראַף קאַלאָווראַט איזט דעסהאַלב נאָך אן דעמזעלבען טאָג פאַן פראַנ נאָך וויען גערייזט, אים זיך פערזאַגלר בייא זיינער מאַיעסטעט דעם קאַיזער וועגען דיעזעס מאָרדעס צו פערטהיי-דיגען. דיעזע פערטהיידיגונג מיס דעם גראַפען קאַלבען „טאַרט-שיעסער“ דאַך וועגיג גענוגטעט האבען. גראַף קאַלאָווראַט, וועלכער איינעהרגער פריי-ווילליגער איזט, וואָרדע נעמליך נאָך אס טאַגע זייגעס איינטרעפפענס אין וויען פאַן דער מילטשער-בעהאַרדע אינס געפענגנים אבגעפיהרט. זיינע מא-יעסטעט דער קאַיזער האט דער פריא דעם מיניס-טער-פרעזידענטען, פיירסטען אויערספערג, זיין אַללערהאָכסטעס בייליעד איבער דאס אינגליק, וועלכעס דער יונגע פיירסט יילהערם איינערספערג צום אָפפער געפאַללען, איינרייקען לאַסען.

* (גיעסטעס צו דער געהיים-נים פאַללען געשיכטע.) פאַר קור-צעס בראַכטען וויר ערסט דיא מיטטהיילונג, דאס דיא שוועסטער איינעס ווייסטאַנס-דעפפיטירטען פאַן איינעס מאַנגע ערסט לעבעס-בריעפע, דאנן

מיינונג קאַנן איין געלעגטער קיין פאָמטער ווידע זיין. יא, נאָטעל עיגערט זיך נאָר דאַרביבער. דאס ער זיך געשיעט פאַנד; איין ווילנע האַיטע ער פאַס אפיקוים מיטה דעסיי-ער גלויבטע איהן אין בערלין אין איינער קרכע צו פינדען, נון זאָה ער. וויא זיך דער בערלינער פלאָאָפ נאַנן אלס איין פאָמטער ווידע פיהרע.

אלס נאָטעל איינעס מאָרגענס צו מענדעלסאָהן קאַם אונד איהן אין טלית אונד תפילין פאַנד, וואַרף ער איהם דיעזען איינגען בליק דער פערבאַטונג אונד זאַגטע: „דאס איזט ווידער אייגע הייליגליא אונד פערשטעללרייא; ווער דיא „מאַרגענשטערן“ שייבט, בריכט אין דען מאָר-גענשטערן ניכט אין טלית אונד תפילין צו שטעהען!“ מענדעלסאָהן אבער אנטוואָרטעטע: „דער, דער וואַר-הייט זוכט, אונד וויא פינדע; דער, דער אים „פערען דיא אינשטערבלוקיגע דער זעעלע בעוויזיט; דער, דער אין דען „מאָרגענשטערן“ איבער דאס דאַרין נאָטעטע אונד גגענ-שטאָנאַ שפריכט; דער מיס מיס זעעלע זעעלע אין דען מאָרגענשטערן צו נאָטט בעטען!“ — אונד אלס מענ-דעלסאָהן מיט דעם געבעטע פערטיג וואַרדע, נאַהם ער נאָטעל אין זיין קעסטע-צימעער אונד זאַגטע: „בעטטער פיינד! דער הייליגע מאַן וויזד אונדער שייזע-מאַן זיין. ווייל נעהאָרען ניכט צוזאַמען, בייא מיר קאָנגען זיך דער-לי-ניאָן אונד פלאָאָפ אין ערד-פערלעגט. דער נאַה וואָללטע אזהן עיטשעסען — אונד דעשער מיטטע זיך גון פלייכען!

נאָך פעלגעס הערזאַמאַרען קאַם נאָטעל נאָך דאַנ-ציג, וויא ער זיך אלס אין פאָמטער אנגעטסטעדע שטעלל-טע אונד זיך אלס שטיש אויפגעהמען לייעס.

(פאָרטעטצונג פאָלגט.)

איבער אללעס הייזיגע, אויך נייסס ווירקט איבעראַלל צער-ניכטערע אונד צערגאַלטענע, אללעס מאַכען וויא צו ניכטס, בייא אזהנען ניכט עס ניכט מעהר הייליגעס, פאַן אללעס ווייסען וויא דען גענעגאַטען הערפאָרגקעהרען. דאס ענדע פאַן איהנען איזט דאס וויא דאַנן מיט זיך עלכסט אין איי-גען ווידערשפיך גערעאַכטען — אונד דיא זונד דיא אונ-גלייכסטען גגעאַפפען!

ווייט ענגער ווייטע אייך נאָטעל ניכט מעהר צו מאַיעס מענדעלסאָהן קאָמטען; אבער דיעזע לעצטע וויאָ-טע מענדעלסאָהנס מאַכטען אייך אזהן איינען טיעפען איינדרוק.—

צו זיינעס דייטשטען יאהרע האטטע נאָטעל איין פלאָאָפעשע זייעק אין לאַטייניטשער שפראַכע הערוויטגע-נעבען, וואס אזהן אין בערלין זיינען זוף בעגרינדעטע. ער שפראַך דייטש, וויא איין גבבאָרענער דייטשער, ער שפראַך פראַנצאָזיש, וויא איין גבבאָרענער פראַנצאָזע, אונד וואָרדע בייא איינער גרעפען, (פאַן דער ווייר ערסט שפעטער פיעלעס צו ערצעהלען האבען ווערדען) אלס הויז-לעהרער מיט דייט-כעס ערגאַלטע אנגעשטעללט. הויז האטטע נאָטעל גגלע-גענהייט מיט דען נאָטטען ניכט-יידישען גגלעהרטען צוזאַמ-מענקאָמטען — באַלד אבער גגעטטאַנד אין דער גאַנצען שטאַדט אין גגרעדע: דיא גגעפען האבע מיט אזהנען הויז-לעהרער אין גגרעלטעס. דער נאַה וואָללטע אזהן עיטשעסען — אונד דעשער מיטטע זיך גון פלייכען!

נאָך פעלגעס הערזאַמאַרען קאַם נאָטעל נאָך דאַנ-ציג, וויא ער זיך אלס אין פאָמטער אנגעטסטעדע שטעלל-טע אונד זיך אלס שטיש אויפגעהמען לייעס.

(פאָרטעטצונג פאָלגט.)

איינע אין פ ע ס ט דיא אנדערע אין ו ו י ע ן.“ (דיעזע אונד דיא ווייטערען ערקלערונגען דעם הערן טיסאָ זינד אינזערען לעזערן בעריישט בע-קאַנגט, וועסהאלב ווייר זיא היער וועגלאסען קאָנגען.)

„אונד נון (זאגטע טיסאָ) ווילל איך דיא פראגע בעאנטווארטען: וועלכעס ווארען דיא הויפּט-גרינ-דע, וועלכע דיא רעגיערונג צור אנגאהמע דיעזעס איסגלייכעס בעוואָגען האבען? — גאנץ איינפאך דער איינע גרונד, ווייל ניכט מעהר צו ערדייכען וואר, אונד ווייל איין אבברוך דעם איסגלייכעס דעם לאנד מעהר געשאדעט, אלס גענוצט העט-טע. איך ווערדע דאָיר טראכטען, דאס אללע איינצעלהייטען דיעזעס איסגלייכעס זאָבאלד אלס נור מאָגליך בעקאנגט געמאכט ווערדען וואללען.“

נאך דער רעדע דעם הערן טיסאָ ערקלערטע זיך מאקס ארמעני מיט דער אנטווארט צופרי-דען. ער גיבט צו, דאס בייא איינעם אבבריכע דער פערהאנדלונגען אונד בייא איינעם גיכט-צישטאנדע-קאָممען דעם איסגלייכעס שרעקליכע פערוויר-רונגען אונד צערריטטונגען אין אינגארן ענטשטאנ-דען ווערען; אבער דאס העטטע ער געוויינשט, דאס הערר טיסאָ אללע פערהאנדלונגען אונד גע-שפרעכע מיט דער עסטערריכישען רעגיערונג מיטטהיללען מאכטע, דאמיט מאן דאס ווייטער גע-נעהמען קאָנגע, אָב בייא דען וויינער פערהאנד-לונגען איינריכטונג בעאכטונג דער גענעגוויטיגען אינטערעססען אדער בלאָס גענעגוויטיגער האס אים שפיעלע וואר.

איך ערגנסט שומאָני ניממט דיא אנטווארט דעם מיניסטער-פרעזידענטען צור כענגטנים, אהנע מיט דעם איסגלייכע צופרידען צו זיין, זולבסט ווענן הערר טיסאָ נאָך מעהר ערבייטט העטטע.

דער פרעזידענט ריכטטע היעריוף אן דאס הויז דיא פראגע: אָב דאזולבע דיא אנטווארט דעם מיניסטערס צור קענגטנס גענעהמע?

דא קיינע שטיממע זיך דאגעגען ערהאבען האטטע, ערקלערטע דער פרעזידענט, דאסס דאס גאנצע הויז דיא אנטווארט דעם מיניסטער-פרעזי-טען איינשטיממיג צור קענגטנס גענאָممען האט.

וויא ווייר אבער שאן אבען ערקלערט, בע-דייטט דיעזע איינשטיממיגע „צור-קענגטנס-נאהמע“ דער טיסאָשען אנטווארט ניכט עטוואָ, דאסס דאס גאנצע הויז איינשטיממיג אויך דען איינגליך אנגענאָممען האבע, זאגדערן דאס דער מיניסטער גאנץ גוט זיינע אנטווארט הערגיטער-געוואכט האט, אונד דאס מאן עטוואס מייגע ווייטע-רען ערקלערונגען פאָן איהם פערלאנגען קאנן. — בלאָס 181 ליבעראלע דעפּוטירטע האבען מיט דער „צור-קענגטנס-נאהמע“ דער אנטווארט אויך דיא אנגאהמע דעם אויסגלייכעס בעקונדעט. איבריגענס אונטערלייגט עס גאר קיינעס צווייפעל מעהר, דאס אם רייכסטאג אויך פיר דיא אנגאהמע דעם איסגלייכעס אייגע בעדייטענדע שטיממען-מעהר-הייט זיין ווערדע. —

פערשיעדענע נויאיגקייטען.

* (כ י ס מ א ר ק ס ב ל א ט ט א י ב ע ר ג ר אָ פ אָ נ ד ר א ש י.) דיא „נאָרד-דייטשע אללגעמיינע צייטונג“ בעגריסטע דיא אנקינפט אנ-דראש'ס אין בערלין מיט פאָלגענדען זעהר פיינד-ליכען וואָרטען: „אנדראש האט עס מיט זייגעס שארפבליקע גליך פערשטאנדען, וויא זעהר וויכ-טיג עס פיר גאנץ אייראָפּא איזט, דאס רוסלאנד, דייטשלאנד אונד עסטערריך-אונגארן אין פיר-ריכטיגער פריינדשאפט בלייבען. זאבאלד ער מי-ניסטער דעם אויסווערטיגען גייאָרדען, האט דאס פערטרייען דיעזער דרייא גראָممططע צו איינאנ-דער בעדייטענד גייאָנגען. דיעזעס אויפריכטיג פערטרייען האט אויך דיא געגענווערטיגען בערל-נער בעראטונגען מאָגליך געמאכט. אנדראש ווירד אין דיעזען בעראטונגען אויך זעהר וויכ-טיג ראָללע שפיעלען, דא ער אים דיא פעסט-גונג דער עסטערריך-אונגארישען מאָנאָרכיע גראָ-סע פערדיענסטע זיך ווייאָרבען האט. יא, גראָף אנדראש האט ערסט אין דען לעטטען טאגען אללעס איינגעאָטען, דאס צווישען עסטערריך אונד אונגארן דער אויסגלייך גיינדרינגס צו-שטאנדע געקאָممען — דאָיר איזט איהם גאנץ אייראָפּא צו איינעם איפריכטיגען דאנק פער-פפליכטעט. קאיזער פראנץ יאָזעף העטטע קיינען בעסערען שטאאטסמאנן פיינדען קאָנגען, אין דעס-סען העגדע ער דיא פיהרונג דער מאָנאָרכיע לע-גען קאָנגטע!“ — זאָ איסערטע זיך דאס בלאטט דעס פיהרטען בישמארק איבער אנדראש. שאנג-רע קאָممפלימענטע זינד קוים דענכבאר, ווענן דאָ גיר איפריכטיגע געמיינע זינד! — איינע בערלינער דעפעשע פאָם 10-טען דיעזעס מעלדעט: גראָף אנדראש איזט מיט זייגער בעגלייטונג הייטע מאר-גענס הייער איינגעטראָففען אונד פאָם עסטער-ריך-אונגארישען געזאנדטען, גראָף קאָ ר אָ ל י, אם באהנ-האָף געפאָممען ווארדען. דער דייטשע קאיזער ווילהעלם האט איהם ווערדענד זייגעס הייזגיגען איפגענהאלטעס איינע קאיזערליכע עק-ווייאש מיט קאיזערליכער דיענערשאפט צור פער-פיגונג געשטططלט. איהם דיעזער עקווייאש פיהר גראָף אנדראש אין דאס געבייטע דער עסטער-ריך-אונגארישען געזאנדשאפט, וווא ער זייגע וויאָה-נונג נאהם. אים 2 אוהר נאכמיטטאג האטטע גראָף אנדראש איינע פערטרויליכע קאָנפערענץ מיט ביסמארק, וועלכע צוויי פאָללע שטונדען דויערטע. בייס וועגגעהען איינערטע זיך גראָף אנדראש אי-בער דען עמפאָנג בייס פירסטען ביסמארק זעהר בעפריידיגענד.

* (דע ר קאָ נ ז ו ל נ - מ אָ ר ד אי ן ס אל אָ נ י ך), איבער וועלכען וויר אין דער יינגסטען ניממער אונזערעס בלאטטעס בעריכטעט האבען, האט אין גאנץ אייראָפּא אייגע גראָסע איפרעגונג הערפאָרגערופען. דער סולטאן ליעס וואהל דורך זייגען אדייטאנטען דעם געזאנדטען פראנקרייכס אין קאָנסטאנטינאָפּעל דיא פערזיכע-רונגען געבען, דאס: 1) דיא שולדיגען דיעס פער-בעכען מיט דעם טאָדע ביססען ווערדען; 2) דאס דיא ווייטען אונד וואיזען דער בידען ערמאָרדע-טען קאָנזול אין פיר דיא פיר צ ו ק ו נ פ ט גע-ווארנט ווערדען. דיעזער מאָרד צייגט, וועלכער האס אין אללען טירקישען שטעדטען מיט ג ע מ י ש-ט ע ר בעפאָלקערונג צווישען דען טירקישען אונד כריסטליכען אייגיאָהנערן הערשט. האבען יא דיא בידען קאָנזולן קיינע אנדערע אבזיכט גע-האבט, אלס דיא אייפערענטע טירקישע בעפאָל-קערונג צו בערוהיגען. דאָך דיא טירקען ריססען דיא אייזערנען ג ו ט ט ע ר איהרער מעשעע (קירבע) אים אונד ערשלוגען דיא קאָנזולן אן א י ג ע ם א ר ט ע, דען זיא יא זאגסט פיר זאָ הייליג האל-טען, דאס ווען אין צום טאָדע פערארטהיילטער זיך דאָרט הין פליכטעט, ער דאָרט אויך גענען דיא איספיהרונג דער טאָדעס-שטראָפּע „שטיין פיס.“ דאס בעווייזט דאָך, דאס דיא פערהעלטניססע אין דער טירקייא גרינדלוך אונד באלד גערענגעלט ווערדען מיססען. ווייר האבען זאגסט אין אללען שטעדטען, וווא געמישטע בעפאָלקערונג איזט, אין בלוט-באד צו בעפיריכטען. צו דיעזעס צווייעק הא-בען דען אויך פראנקרייך אונד דייטשלאנד בע-דייטט קרייגס-שיפפע נאך סאלאָניך אבגעזענדעט. אויך אינזערע מאָנאָרכיע ואנדטע בעריכט דאהין אייגיגע קריגס-שיפפע. דיעזע האבען קיינען אנ-דערן צווייק, אלס דיא בריסטליכע בעפאָלקערונג פאר אייגעס פלאטטערליכען אבע-פאללע ווייטעגס דער טירקען צו שטעגען. אבער אויך דער סולטאן שיק-טע סאלאָניך נאך סאלאָניך, וועלכע ווייעדער דיא אייפאבע האבען, דיא טירקישע בעפאָלקערונג ווייר, דאס אין זעלטענער נייסס אין דיעזעס מאנגע שטעקט. נאָך אל וואיסט דען מיר נכנוס וואָשליר אויסווענדיג, האטטע אין גרינדלוך פערשטאנדען אונד אגאר מיט גאָ-סעס שאר-פיגונג פיעלע אין יענעס ווערקע אויפגעשטעלל-טען גרינדיגטע אומגעשטאָסען.

מעגדעלסאָהן וואר אין גאָסער פיינד פאָן וואָרט-שפרייטערען. בייא איהם וואר דער ריכטיג געקלעטע בעגריפ דיא הויפט זאכע, אונד דיעזע איינגעשאפט בעוואס איך נאָכמאל, גרינד הערגעגעבען אין מעגדעלסאָהן צום שלעי-אונד צום פיינדע גענאָممען; אבער מעגדעלסאָהן וואוס-טע, דאסס דאס שלייפען אייגעס אלטען דיאמאנטען יאהרע לאנג דויערט. פאָן אייגער ווייטאער קלוגע אין דיא גראָ-סע גבילדעטע וועלט-שטאדט בערלין איזט יא דאָך אין נאר צו גאָסער שפרונג! נאָמעל קאָנגטע זיך אין ווייגע גע-בראָכען שפאגע נאָך מיט גיעמאנגעס פערשטענדיגע, זיין בעגעגנען וואר נאָך אין יאהר יאהרעס אונד מעגדעלס-אָהן וואוסטע, דאס עס דיעזעס נאָמעל נאָך אייגען גאָסען קאָסטען בוז ער זיך צום גבילדעטען מענשען הע-אנגבילדען ווייר.

אויך נאָמעל קאָם באלד צו דיעזער איינזיכט: אבער פאָן ווייגעס אייגענען אנדוייטונגען פייסט האָففטע ער באלד אללע שווייריגקייטען צו אבערווינדען. ער וואוידע אנפאנגס פיעלאָר פערלאָסס, ער מוסטע נאָר מאנגען שפאָמע ערגרולדען, עס וואוסטען אין דענען אין שאָן אן אייגעס ערפאָלג צווייפעלטע, אייס אייגעס קלוגע איהם גיכטע מעהר צו מאנגען! (דיעזע נאָמעל אָפּט אין דיי-גער פערצווייפלונג) דער מוס שאָן אין דער קלוגע פע-פוילען! —

שווייגטען בינער-שראנקען אונד אין דעם ענגען, פינסטערן אונד פיינטען ווייטע דער קלוגע קאָנגטע ער גיכט פאָן לעבען ווייגען.

ער לעגטע נון צו פיס דען ווייטען ווגג פאָן וויללנא נאָך בערלין צוריק. אין בערלין אנגעקאָممען, בענאָם ער זיך שנייסטאָקס צו מיטה דעסי. בייא מעגדעלסאָהן וואר דאמאלס עבען דער בערוהמטע דיכטער ל ע פ פ י נ ג צו בעזוכע, אונד דיא בידען שווייגטען גיכט וווגג. אלס פלאָטצלך דיא טהירע פאָן אייגעס יונגען, וווארד איהם זעהנדען רוסיגען ווידען אויפגעריסען וווארדע. זיין לאנ-גער שפיגע-באָרט אונד דיא לאנגען לאָקען (פאוח), דיא שאָן לאנגע קיינען קאָם אונד קיינע שטרע געשטאָן האָ-בען, מאכטען איהם לעבהאפט אייגען ווידערווערטיגען עקלייגן אייגדרוק; אבער דיא לייבהאפטיגען, וווא בלייבטע צוקונדען אייגען דייטשען אויף ווייגען קלאָרען אונד לייבהאפטיגען נייסס. —

„מ ט ש ה! (לוטשטע זיין ערסטער אויסרוף) איז בין געקאָممען, אייהר אללע מיר איים דעם מוזיק גבוים פיסען!“ ער וואוסטע דאס אין אייגער ווייטלייטיגען (לוס-וואקיגען) שפאגע, דיא נור פאָן מעגדעלסאָהן פערשטאנ-דען וווארדע.

מעגדעלסאָהן וואר אין גאָסער מעגשען-קענגער אונד אין זעהר ווייטע דענקענדער מאנ, „דאס אייגע אין אונגעשליפפענער דאמאנט! (וואוסטע ער צו לעססינג) איך קענגע דיעזע לייטע, דיעזע מאנ הוגע האס ווייגען אייסער ווייגען קלוגע-בייגען נאָר קיינען מענשען געזעהען.“

מעגדעלסאָהן האס איהן זעהר פיינדליך עפפאָגגנגען, אונד שאָן נאָך קיינעס געשפרעכס אונד ווייגע אָפּ גיכט.

„צור-קענגטנס-נאהמע“ דער אנטווארט אויך דיא אנגאהמע דעם אויסגלייכעס בעקונדעט. איבריגענס אונטערלייגט עס גאר קיינעס צווייפעל מעהר, דאס אם רייכסטאג אויך פיר דיא אנגאהמע דעם איסגלייכעס אייגע בעדייטענדע שטיממען-מעהר-הייט זיין ווערדע. —

פערשיעדענע נויאיגקייטען.

* (כ י ס מ א ר ק ס ב ל א ט ט א י ב ע ר ג ר אָ פ אָ נ ד ר א ש י.) דיא „נאָרד-דייטשע אללגעמיינע צייטונג“ בעגריסטע דיא אנקינפט אנ-דראש'ס אין בערלין מיט פאָלגענדען זעהר פיינד-ליכען וואָרטען: „אנדראש האט עס מיט זייגעס שארפבליקע גליך פערשטאנדען, וווא זעהר וויכ-טיג עס פיר גאנץ אייראָפּא איזט, דאס רוסלאנד, דייטשלאנד אונד עסטערריך-אונגארן אין פיר-ריכטיגער פריינדשאפט בלייבען. זאבאלד ער מי-ניסטער דעם אויסווערטיגען גייאָרדען, האט דאס פערטרייען דיעזער דרייא גראָممططע צו איינאנ-דער בעדייטענד גייאָנגען. דיעזעס אויפריכטיג פערטרייען האט אויך דיא געגענווערטיגען בערל-נער בעראטונגען מאָגליך געמאכט. אנדראש ווירד אין דיעזען בעראטונגען אויך זעהר וויכ-טיג ראָללע שפיעלען, דא ער אים דיא פעסט-גונג דער עסטערריך-אונגארישען מאָנאָרכיע גראָ-סע פערדיענסטע זיך ווייאָרבען האט. יא, גראָף אנדראש האט ערסט אין דען לעטטען טאגען אללעס איינגעאָטען, דאס צווישען עסטערריך אונד אונגארן דער אויסגלייך גיינדרינגס צו-שטאנדע געקאָممען — דאָיר איזט איהם גאנץ אייראָפּא צו איינעם איפריכטיגען דאנק פער-פפליכטעט. קאיזער פראנץ יאָזעף העטטע קיינען בעסערען שטאאטסמאנן פיינדען קאָנגען, אין דעס-סען העגדע ער דיא פיהרונג דער מאָנאָרכיע לע-גען קאָנגטע!“ — זאָ איסערטע זיך דאס בלאטט דעס פיהרטען בישמארק איבער אנדראש. שאנג-רע קאָممפלימענטע זינד קוים דענכבאר, ווענן דאָ גיר איפריכטיגע געמיינע זינד! — איינע בערלינער דעפעשע פאָם 10-טען דיעזעס מעלדעט: גראָף אנדראש איזט מיט זייגער בעגלייטונג הייטע מאר-גענס הייער איינגעטראָففען אונד פאָם עסטער-ריך-אונגארישען געזאנדטען, גראָף קאָ ר אָ ל י, אם באהנ-האָף געפאָممען ווארדען. דער דייטשע קאיזער ווילהעלם האט איהם ווערדענד זייגעס הייזגיגען איפגענהאלטעס איינע קאיזערליכע עק-ווייאש מיט קאיזערליכער דיענערשאפט צור פער-פיגונג געשטططלט. איהם דיעזער עקווייאש פיהר גראָף אנדראש אין דאס געבייטע דער עסטער-ריך-אונגארישען געזאנדשאפט, וווא ער זייגע וויאָה-נונג נאהם. אים 2 אוהר נאכמיטטאג האטטע גראָף אנדראש איינע פערטרויליכע קאָנפערענץ מיט ביסמארק, וועלכע צוויי פאָללע שטונדען דויערטע. בייס וועגגעהען איינערטע זיך גראָף אנדראש אי-בער דען עמפאָנג בייס פירסטען ביסמארק זעהר בעפריידיגענד.

* (דע ר קאָ נ ז ו ל נ - מ אָ ר ד אי ן ס אל אָ נ י ך), איבער וועלכען וויר אין דער יינגסטען ניממער אונזערעס בלאטטעס בעריכטעט האבען, האט אין גאנץ אייראָפּא איינע גראָסע איפרעגונג הערפאָרגערופען. דער סולטאן ליעס וואהל דורך זייגען אדייטאנטען דעם געזאנדטען פראנקרייכס אין קאָנסטאנטינאָפּעל דיא פערזיכע-רונגען געבען, דאס: 1) דיא שולדיגען דיעס פער-בעכען מיט דעם טאָדע ביססען ווערדען; 2) דאס דיא ווייטען אונד וואיזען דער בידען ערמאָרדע-טען קאָנזול אין פיר דיא דייער איהרעס לעבענס רייכ-ליכע אונטערשטططצונגען איס דער טירקישען שטאאטסקאססע ערהאלטען ווערדען. אללין עס האנדעלט זיך דייעבייא ניכט בלאָס אים דיא צווייא געמאָרדעטען קאָנזולן, דיא אללע שטאאטס-מענ-נער צוזאممען ניכט ווייעדער אים לעבען ריסען קאָנגען, עס מיס עבען פיר דיא צ ו ק ו נ פ ט גע-וארנט ווערדען. דיעזער מאָרד צייגט, וועלכער האס אין אללען טירקישען שטעדטען מיט ג ע מ י ש-ט ע ר בעפאָלקערונג צווישען דען טירקישען אונד כריסטליכען אייגיאָהנערן הערשט. האבען יא דיא בידען קאָנזולן קיינע אנדערע אבזיכט גע-האבט, אלס דיא אייפערענטע טירקישע בעפאָל-קערונג צו בערוהיגען. דאָך דיא טירקען ריססען דיא אייזערנען ג ו ט ט ע ר איהרער מעשעע (קירבע) אים אונד ערשלוגען דיא קאָנזולן אן א י ג ע ם א ר ט ע, דען זיא יא זאגסט פיר זאָ הייליג האל-טען, דאס ווען אין צום טאָדע פערארטהיילטער זיך דאָרט הין פליכטעט, ער דאָרט אויך גענען דיא איספיהרונג דער טאָדעס-שטראָפּע „שטיין פיס.“ דאס בעווייזט דאָך, דאס דיא פערהעלטניססע אין דער טירקייא גרינדלוך אונד באלד גערענגעלט ווערדען מיססען. ווייר האבען זאגסט אין אללען שטעדטען, וווא געמישטע בעפאָלקערונג איזט, אין בלוט-באד צו בעפיריכטען. צו דיעזעס צווייעק הא-בען דען אויך פראנקרייך אונד דייטשלאנד בע-דייטט קרייגס-שיפפע נאך סאלאָניך אבגעזענדעט. אויך אינזערע מאָנאָרכיע ואנדטע בעריכט דאהין אייגיגע קריגס-שיפפע. דיעזע האבען קיינען אנ-דערן צווייק, אלס דיא בריסטליכע בעפאָלקערונג פאר אייגעס פלאטטערליכען אבע-פאללע ווייטעגס דער טירקען צו שטעגען. אבער אויך דער סולטאן שיק-טע סאלאָניך נאך סאלאָניך, וועלכע ווייעדער דיא אייפאבע האבען, דיא טירקישע בעפאָלקערונג ווייר, דאס אין זעלטענער נייסס אין דיעזעס מאנגע שטעקט. נאָמעל וואוסטע דען מיר נכנוס וואָשליר אויסווענדיג, האטטע אין גרינדלוך פערשטאנדען אונד אגאר מיט גאָ-סעס שאר-פיגונג פיעלע אין יענעס ווערקע אויפגעשטעלל-טען גרינדיגטע אומגעשטאָסען.

מעגדעלסאָהן וואר אין גאָסער פיינד פאָן וואָרט-שפרייטערען. בייא איהם וואר דער ריכטיג געקלעטע בעגריפ דיא הויפט זאכע, אונד דיעזע איינגעשאפט בעוואס איך נאָכמאל, גרינד הערגעגעבען אין מעגדעלסאָהן צום שלעי-אונד צום פיינדע גענאָممען; אבער מעגדעלסאָהן וואוס-טע, דאסס דאס שלייפען אייגעס אלטען דיאמאנטען יאהרע לאנג דויערט. פאָן אייגער ווייטאער קלוגע אין דיא גראָ-סע גבילדעטע וועלט-שטאדט בערלין איזט יא דאָך אין נאר צו גאָסער שפרונג! נאָמעל קאָנגטע זיך אין ווייגע גע-בראָכען שפאגע נאָך מיט גיעמאנגעס פערשטענדיגע, זיין בעגעגנען וואר נאָך אין יאהר יאהרעס אונד מעגדעלס-אָהן וואוסטע, דאס עס דיעזעס נאָמעל נאָך אייגען גאָסען קאָסטען בוז ער זיך צום גבילדעטען מענשען הע-אנגבילדען ווייר.

אויך נאָמעל קאָם באלד צו דיעזער איינזיכט: אבער פאָן ווייגעס אייגענען אנדוייטונגען פייסט האָففטע ער באלד אללע שווייריגקייטען צו אבערווינדען. ער וואוידע אנפאנגס פיעלאָר פערלאָסס, ער מוסטע נאָר מאנגען שפאָמע ערגרולדען, עס וואוסטען אין דענען אין שאָן אן אייגעס ערפאָלג צווייפעלטע, אייס אייגעס קלוגע איהם גיכטע מעהר צו מאנגען! (דיעזע נאָמעל אָפּט אין דיי-גער פערצווייפלונג) דער מוס שאָן אין דער קלוגע פע-פוילען! —

פאָللיעטאָן.

רייכטהום אונד יודענטהום.

(9-טע פאָרזעטצונג.)

דורך דיא פילאָזאָפישען לעהרען קאם אבער נאָמעל דען איבריגען קלוגען וויא אין געפעהלינער אנדערלינג פאר — אונד אין הארטע ער דען פאָרשטעהער דער קלוגע זיין: „וועסעס איהן הגוים! שטיגגע איהן, ער איזט עבענאָ אין פילוסף אונד אין אפיקורוס וויא מ ש ה ד ע ס ו ן!“ —

„וויא משה דעסי? ווער איזט משה דעסי?“ — פראגטע נאָמעל, דענן ער האטטע דיעזען נאמען נאָך ניי-מאלס גערעדט. מאן אגטע איהם נון, דאס משה דעסי (מעזעס מענדעלסאָהן) אין בערלין עקסיסטיר, אונד אין גראָסער פילאָזאָף וויא.

מאנס דאריוף קאם נאָמעל צו דיעזעס שווייגער-פאטער אונד צייגטע איהם אן, דאס ער נאר בערלין לויפפ, אים בייא משה דעסי צו לעגען, וועלכעס פערשטענדליך האטטע ער פאָן דיעזעס שייענע-פאטער פיר דיעזע אנגיי-גע אין אמאר מיטבגיג אר-פייגען בעקאָممען. מאן ער-קלערטע איהן פיר וואהרזיגנג, אונד ער מוסטע זיך אייגע-בילדלך פאָן דייגער פייגע שיידען. דיא שיידונג טהאט איהם נאר ניכט ווייה, קאָנגטע ער דען נאר אייגע פייגע לייבען. מיט דער מאן איהן פערבינדען, בעפאָר ער נאָך נאר וואוסטע, דאס לייבען אונד דיא ער זעלבסט נאָך דעם ערסטען אייגע פערהייראטונג נאר ניכט אונזע-הגן דורפטע? ווייג פלוטטע-ווייגען פערלעבטע ער עגען-פאללס אין דער קלוגע, אונד צווישען דען גראָסען בע-